

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Kiss Csaba ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** alatti lakos felperesnek - a Feketéné dr. Szemző Margit ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** alatti I.r. és **II.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos II.r. alperesek ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2008. november hó 21. napján kelt 1.P.21.605/2007/28. számú ítélete ellen az I-II.r. alperesek részéről 29. sorszám előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **megváltoztatja** és a felperes által az I-II.r. alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak fizetendő elsőfokú perköltség összegét 285.000.- (kettőszáznyolcvanötezer) Ft-ra, míg az államnak külön felhívásra fizetendő kereseti illeték összegét 183.000.- (egyszáznyolcvanháromezer) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II.r. alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 9.000.- (kilencezer) Ft másodfokú perköltséget.

A felperes 9.000.- (kilencezer) Ft, míg az I-II.r. alperesek, mint egyetemleges kötelezettek 15.000.- (tizenötezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére kötelesek az illetékes állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

A felperes keresetében az édesanyja és az alperesek között 2006. november hó 9. napján létrejött öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, amelyben az alperesek havi 30.000.- Ft értékben vállalták az örökhagyó tartását, ápolását, gondozását haláláig, míg ennek ellentételezéseként az örökhagyó a szerződéses alperesi örökösökre hagyta - egymás közti egyenlő arányban - a ... hrsz-ú, **/perbeli ingatlan címe/** alatti lakásingatlan tulajdonában álló $\frac{1}{2}$ részzilletőségét. Kereseti kérelmének alátámasztásául a felperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az alperesek az örökhagyó tartását jövedelmükből nem tudták biztosítani, az örökhagyó gondozását sem ők végezték, ezért a szerződés jogszabályba ütközik. Másodlagos hivatkozása szerint a létrejött öröklési szerződés nyilvánvalóan sérti a jóerkölcs követelményét, mivel a szerződéskötés időpontjában az örökhagyó olyan fokban rossz egészségi állapotban volt, amelyből a szerződéses örökösöknek tisztában kellett lenniük azzal, hogy a szerződés szerinti tartásra, gondozásra már nem lesz szükség. Végül utalt az alaktság szabályainak megsértésére, mint érvénytelenségi okra.

Az alperesek a kereset elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérték. Egyrészt állították, hogy elegendő jövedelem állt rendelkezésükre az örökhagyó tartására, akit ténylegesen gondoztak, másrészt a gondozást nem csak a szerződéskötést követően, hanem már azt megelőzően, évek óta végezték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, egyben kötelezte a felperest, hogy az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak fizessen meg 135.000.- Ft perköltséget, míg a Magyar Államnak külön felhívásra 6.600.- Ft le nem rótt kereseti illetéket. Határozatának indokolásában rámutatott, hogy az alperesek megfelelő havi jövedelmet igazoltak annak valószínűsítéséhez, hogy a tartásra képesek voltak, és bizonyították azt is, hogy már a szerződéskötést megelőzően maguk gondozták az örökhagyót. Ennek folytán nem találta megalapíthatónak sem a szerződés jogszabályba, sem pedig jóerkölcsbe ütközését. Ugyancsak alaptalannak ítélte a szerződés alaki hibájára történt felperesi hivatkozást, értékelve az okirati bizonyíték tartalmát.

A per tárgyának értékét az öröklési szerződés szerinti havi tartás értékének alapulvételével az egy éves tartás értékében, 360.000.- Ft-ban állapította meg. Ennek, valamint az alperesi képviselő által az elsőfokú eljárásban kifejtett munkamennyiségnek a figyelembevételével határozta meg 135.000.- Ft-ban az elsőfokú perköltség összegét, amelyet a pereszes felperesre terhelt. A személyes illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét szintén a 360.000.- Ft-os megállapított pertárgyérték alapján számította, figyelembe véve, hogy a felperes keresetlevelén 15.000.- Ft összegű illetéket lerótt.

Az ítélettel szemben az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben a perköltségre vonatkozó rendelkezés részbeni megváltoztatását kérték akként, hogy a másodfokú bíróság annak összegét 535.000.- Ft-ra emelje fel. Hivatkoztak arra, hogy az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perekben nem a havi tartás szerződéses értékének alapulvételével számított egy éves tartás értéke a per tárgyának értéke, hanem az az érték, amelyhez az érvénytelenség megállapítása esetén az eredeti állapot helyreállítása körében a szerződést támadó fél jut. Ez álláspontjuk szerint 6.100.000.- Ft, amely a perbeli $\frac{1}{2}$ ingatlanrész helyi polgármesteri hivatal által megállapított beköltözhető forgalmi értékével azonos. Ennek figyelembevételével álláspontjuk szerint nem eltűnt az alperesek és jogi képviselőjük között létrejött megbízási szerződésben meghatározott, ÁFÁ-t is magában foglaló 500.000.- Ft ügyvédi munkadíj. Mivel pedig a jogi képviselő Hódmezővásárhelyről Szegedre a tárgyalásokra öt alkalommal utazott, ezzel alkalmanként 4.000.- Ft útiköltsége merült fel. Egy ízben a Budaörsi Városi Bíróságon, mint megkeresett bíróságon fogatanosított tanúmeghallgatáson is megjelent, amellyel összefüggésben további 15.000.- Ft útiköltsége merült fel. Mindezekre figyelemmel kérte az elsőfokú perköltség felemelését. A másodfokú eljárásban további 24.000.- Ft perköltségigényt érvényesített.

A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés **részben alapos.**

Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a pervesztes felperes köteles viselni az alperesi oldalon felmerült perköltséget, amelynek mértéke a fél által előadott és a szükséghez képest igazolt adatok figyelembevételével kerül megállapításra (Pp. 79. § (1) bekezdés). A Pp. 75. § (1) - (2) bekezdéseinek rendelkezéseiből következik, hogy a perköltség a felek pervitelével kapcsolatosan felmerülő költségek, kiadások összessége, amelyekhez hozzátartozik a képvisellel kapcsolatos - többek közt ügyvédi - költség is. Az alperesek igénye a perköltség tekintetében két irányú volt: egyrészt igényelték a jogi képviselőjükkel megkötött megbízási szerződésben rögzített ügyvédi munkadíjat, másrészt a jogi képviselő tárgyalási megjelenésével kapcsolatos készkiadásokat. Ezen igények egyezők a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 2. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiban részletezettekkel. Ugyanakkor a jogszabályhely (2) bekezdése kimondja, hogy a már hivatkozott (1) bekezdés alapján megállapított munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a pertárgy értékével vagy a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. Ebből következően a fellebbezett tételről való döntés meghozatala során elsődleges a pertárgy értékének meghatározása. Ennek mértékét az elsőfokú bíróság nem helytállóan vette figyelembe. A 4/2008. Polgári jogegységi határozat II. tétele szerint többek közt az

öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló perekben a pertárgy értékét a Pp. 24. § (1) bekezdésének általános szabálya alapján kell meghatározni. Az érvénytelenségre hivatkozó fél ugyanis nem tartási követelést érvényesít, nem is a jogviszony módosítását vagy megszüntetését kívánja elérni, hanem valamely érvénytelenségi ok állításával kíván örökölni. Ha tehát az eltartott halála után jogutódja indítja meg a pert, a pertárgy értékét annak a vagyoni részesedésnek az értékében kell megállapítani, amit a jogutód az öröklési szerződés érvénytelensége esetén - törvény vagy végintézkedés alapján - többletként örököl. A pertárgy értékének számításánál tehát nem az addig nyújtott tartás vagy a lekötött vagyon értéke az irányadó, hanem a követelésnek (igényelt pénzösszegnek, vagyontárgynak, vagyoni értékű jognak) a keresetlevél benyújtásakor értéke (4/2008. PJE indokolásának V/3. pontja).

Jelen esetben az öröklési szerződés érvénytelensége esetén a perbeli ingatlan hagyaték tárgyát képező $\frac{1}{2}$ részét a törvényes öröklés rendje szerint a felperes és az l.r. alperes, mint az örökhagyó gyermekei örökölnék egymás közötti egyenlő arányban a Ptk. 607. § (1) és (2) bekezdése értelmében. Ennek megfelelően a per tárgyának értéke a perbeli ingatlan $\frac{1}{4}$ illetősége, amelynek az értéke az alperesek fellebbezése alapján 3.050.000.- Ft-ban vehető figyelembe, hiszen az adó- és értékbizonyítvány szerint az $\frac{1}{2}$ ingatlanrész értéke 6.100.000.- Ft.

Az így megállapítható pertárgyértékhez képest az alperesek és jogi képviselőjük között létrejött megbízási szerződésben rögzített bruttó 500.000.- Ft összegű ügyvédi munkadíj a perérték 16,4 %-a, amely a megbízó perbeli képviseletének ellátásáért szokásosan számított ügyvédi munkadíjhoz képest eltúlzott. Mivel ezt a munkadíjat az alperesi képviselő is a tévesen számított, a tényleges kétszeresét kitevő pertárgyértékhez kalkulálta, az ítélőtábla azt a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 2. § (2) bekezdése alapján felére csökkentette. Az így meghatározott 250.000.- Ft bruttó munkadíj áll arányban a másodfokú bíróság álláspontja szerint a per tárgyának értékével, figyelembe véve azt is, hogy az alperesi képviselő által szerkesztett beadványok színvonalasak, az irányadó bírói gyakorlatra megfelelően hivatkoznak, s a jogi képviselő a per összes tárgyalásán jelen volt, ahol szóban is nyilatkozatokat tett.

A fentebb már hivatkozott jogszabályok szerint a pernyertes fél a képviselője részére költségtérítésként megfizetett indokolt készkiadásokat is igényelheti a pervesztéstől (32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 2. § (1) bekezdés b) pontja). Az iratok közt szereplő tárgyalási jegyzőkönyvekből megállapítható, hogy a hódmezővásárhelyi székhelyű alperesi képviselő öt alkalommal jelent meg Szegedre kitűzött tárgyaláson és egy alkalommal a Budaörsi Városi Bíróság, mint megkeresett bíróság által tartott tanúmeghallgatáson. Ezekkel összefüggésben igényelt összesen 35.000.- Ft készkiadása eltúlzottnak nem tekinthető.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság az alperesek fellebbezését az elsőfokú perköltségek megváltoztatása tekintetében részben alaposnak találta, ezért az elsőfokú ítéleti rendelkezéseket tekintetben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

A hatáskör, illetőleg a perköltség mellett a perérték meghatározása kihat az eljárási illeték mértékére is (1990. évi XCIII. tv. 39. §). Mivel a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül határoz a le nem rótt illeték, valamint az állam által előlegezett és meg nem térült költség megfizetéséről, a pertárgyérték módosulásával szükségessé vált a pervesztes felperes által külön felhívásra az államnak fizetendő le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összegének felemelése. Ezen illeték mértéke az elsőfokú eljárásban az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján - figyelemmel a 3.050.000.- Ft-os pertárgyértékre - 183.000.- Ft. Ebből az egyébként személyes illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült felperes az eljárás kezdetén 15.000.- Ft-ot illetékbélyegben lerótt, így a két összeg különbözetének megfizetésére köteles az Itv. 59. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) és 15. § (1) bekezdése alapján. Etekintetben tehát a fellebbezés korlátaira tekintet nélkül változtatta meg a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a már hivatkozott Pp. 253. § (3) bekezdése alapján.

Az I. és II.r. alperesek a másodfokú eljárásban részben lettek pernyertesek, amelynek következtében a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján a felek pernyertességük arányában kötelesek a másodfokú eljárásban felmerült költségek viselésére. Ezt az alperesek 24.000.- Ft-ban határozták meg a másodfokú eljárásra létrejött megbízási szerződésük alapján. Ez az összeg a 400.000.- Ft mértékű másodfokú eljárásbeli pertárgyérték alapján eltúlzottnak nem tekinthető, ezért az ítélőtábla a már hivatkozott 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján ennek figyelembe vételével döntött a perköltségekről. Tekintettel arra, hogy az alperesi pernyertesség a másodfokú eljárásban 37,5 %-os mértékű, a felperes ilyen arányban köteles a költségviselésre, amelynek következtében az ítélőtábla 9.000.- Ft másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte az alperesek, mint egyetemleges jogosultak javára.

A személyes illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült felek ugyanilyen arányban kötelesek az Itv. 46. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére is (Kmr. 13. § (2), 15. § (1) bekezdés).

Az ítélőtábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

S z e g e d, 2009. április 6.

Dr. Szeghő Katalin sk. Kiss Gabriella sk. Zánócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke előadó bíró táblabíró